Blogi

Venäjän hyökkäyssota ja energiakriisi iskevät nyt koko maailmanyhteisöön ja rokottavat köyhimpiä maita

Venäjän talous | 17.10.2022 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Kansainvälinen valuuttarahasto piti vuosikokouksensa viime viikolla sodan ja energiakriisin varjostaessa talouden tunnelmaa. Maailmantalous on kohdannut useita perättäisiä shokkeja ja epävarmuuden aika jatkuu.

Kansainvälinen valuuttarahasto piti vuosikokouksensa viime viikolla sodan ja energiakriisin varjostaessa talouden tunnelmaa. Washingtoniin kokoontui ensi kertaa koronavuosien jälkeen tuhansia päättäjiä, ekonomisteja ja kansalaisaktivisteja. Tunnelma ei ollut katossa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa tuomittiin laajasti. Useimmissa puheenvuoroissa Venäjän aloittama sota nähtiin pääsyynä nopeasti heikentyneille talousnäkymille. Ydinaseella uhittelua pidettiin vastuuttomana koko maailmanyhteisön kannalta. Venäjän vetäytyminen pois Ukrainasta ja sodan päättyminen olisi paitsi oikein myös tehokkainta talouspolitiikkaa synkän näkymän korjaamiseksi. Ymmärrystä tai tukea Venäjä ei saanut keskusteluissa keneltäkään.

Vuosikokousten tunnelmia värittivät synkentyneet maailmantalouden näkymät ja kiihtynyt inflaatio. Maailmantalous on kohdannut useita perättäisiä shokkeja ja epävarmuuden aika jatkuu. Talouden näkymät ovat hyvin epävarmat, maailman alttius kriiseille näyttää kohonneen ja politiikkaympäristö on poikkeuksellisen vaikea.

Kiihtynyt inflaatio ja elinkustannuksen nopea nousu väritti kaikkia keskusteluja. Niin myös energia- ja ruokaturvallisuus, sillä uhkia ei tuo vain nopeasti nousevat hinnat vaan myös saatavuuden ongelmat. Inflaation kiihdyttyä rahapolitiikka on kiristynyt, mikä on johtanut rahoitusolojen kiristymiseen ja velkariskien kärjistymiseen.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on kiristänyt geopoliittisia jännitteitä enemmän kuin vuosikymmeniin. Tämä murentaa kansainvälisen yhteistyön perustaa ja uhkaa jakaa ja pirstoa maailmantaloutta. Mitä vähemmän maailmanyhteisö pystyy yhteistyöhön, sitä heikommat edellytykset meillä on vastata ilmastokriisiin.

Maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet merkittävästi: tänä vuonna kasvu hidastuu 3,2 prosenttiin ja ensi vuonna edelleen 2,7 prosenttiin. Kaikkien keskeisten talouksien ennusteita korjattiin alaspäin keväästä. IMF:n ennusteen taustalla on kolme keskeistä tekijää: laaja-alaisesti kiihtynyt inflaatio, Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat taloudelliset vauriot sekä Kiinan talouskasvun hidastuminen.

Venäjän hyökkäyssodasta raskaimmat kustannukset kantaa tietysti Ukraina, jonka talouden IMF ennustaa romahtavan yli 35 prosentilla tänä vuonna, kun Venäjän jatkaa järjetöntä tuhoamistaan ja Ukrainan resurssit kuluvat puolustautumiseen. Venäjän talous supistuu, vaikka taloutta vielä kannattelevatkin öljynviennistä saatavat tulot. Euroopan näkymiä painaa Venäjän yritys kiristää energialla, mutta sodan vaikutukset leviävät myös laajemmin maailmantalouteen kohonneiden energiahintojen ja lisääntyneen epävarmuuden kautta.

Kiinan taloutta hidastaa asuntomarkkinoiden kriisiytymisen ja koronapolitiikan lisäksi pidemmän aikavälin rakenteelliset tekijät kuten demografia. Merkkejä järkevämmästä koronapolitiikasta ei ole näkyvissä, ja tämä vaikuttaa erityisesti Aasian talouksiin.

Kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden vakausriskit ovat selvässä kasvussa. Vaikka globaalilta finanssikriisiltä on toistaiseksi vältytty, ei ole aika hengähtää helpotuksesta. Perättäiset riskit kasvattavat haavoittuvuuksia, epävarmuutta ja riskialttiutta. Rahoitusolojen kiristyminen näkyy ja tuntuu. Stagflaation uhka on voimistunut. Haavoittuvissa nousevissa talouksissa ja kehitysmaissa kiristyvät rahoitusolot ja kutistuneet puskurit ovat jo kärjistäneet velkaongelmia.

Britannian talouspolitiikan kriisiytyminen on karvas esimerkki piilevistä vakausriskeistä, jotka nousivat pintaan vastuuttomaksi koetun finanssipolitiikan seurauksena. Valtiovarainministeri joutui väistymään lähes ennätysajassa, ja uusi ministeri Jeremy Hunt tekee parhaillaan U-käännöstä finanssipolitiikkaan, mitä Bank of England täysillä tukee.

Politiikkasuosituksissaan inflaation suhteen IMF on suoranuottinen: Inflaation saaminen kuriin ja ostovoiman turvaaminen on nyt ensisijainen tavoite. Rahapolitiikan on kiristyttävä niin paljon kuin on tarpeellista. Tällä on kustannuksia, mutta jos inflaatiota ei saada talttumaan, on edessä vain kivuliaampia politiikkatoimia.

Finanssipolitiikan on tuettava kiristyvää rahapolitiikkaa eikä lisättävä inflaatiopaineita. Kiristyvä finanssipolitiikka tukee myös velkaantumisen taittamista sekä puskurien jälleenrakennusta. Silti

finanssipolitiikalla on tarpeen tukea haavoittuvimpia väestöryhmiä, mutta tuen pitäisi olla tarkkaan kohdennettua sitä eniten tarvitseville.

Pidemmän aikavälin rakenteelliset globaalit haasteet ja kriisit, kuten ilmastonmuutos, ratkaistaan tehokkaimmin kunnianhimoisilla politiikkatoimilla ja monenkeskisellä yhteistyöllä YK-järjestelmään tukeutuen, johon myös IMF linkittyy. Nyt on toimittava yhdessä.

Tähän IMF:n viestiin on helppo yhtyä, vaikka meillä onkin pitkä matka kuljettavana nostaa kansainvälinen yhteistyö uudelleen sellaiselle tolalle, että maailmanyhteisö pystyy oikeasti ja yhdessä ratkomaan yhteisiä ongelmia. Mutta parempaakaan vaihtoehtoa ei ole näkyvissä.

Asiasanat

energiakriisi, IMF, inflaatio, maailmantalous, rahapolitiikka, Ukraina, Venäjä